

ВИХОВНИЙ ЗАХІД ЯК ОСНОВНА ФОРМА ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ У ЛІТНІХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ.

Відпочинок у літніх оздоровчих таборах – це період зміцнення здоров'я дітей, пора морального загартування, духовного збагачення, яскравих вражень та творчості.

Організуючи літнє оздоровлення дітей, педагогічні колективи намагаються планувати і будувати виховну роботу так, щоб кожна дитина знайшла собі справу до душі, відчувала себе сильною, творчою особистістю, збагатилась духовно і почувала себе комфортно.

Серед різноманітних форм роботи з дітьми, під час літнього відпочинку у таборі, провідну роль займає саме планування та проведення виховних заходів, основною метою яких є залучення кожної дитини до спільної виховної справи. Таким чином, виховний захід у ЛОТ повинен реалізуватися як цілеспрямована взаємодія вожатого з кожною дитиною, дитячим колективом в цілому, спрямована на вирішення визначених виховних завдань. У цьому випадку саме виховний захід є формою виховної діяльності, в якій цілеспрямовано поєднані окремі спроби її організації, що містять у собі мету, завдання, зміст, методи, засоби і прийоми.

У проведенні виховного заходу можна чітко виділити три взаємопов'язаних етапи: підготовчо-організаційний, етап проведення, підсумок заходу. Своєрідність етапів залежить від обраної форми виховного заходу, однак можна схематично окреслити загальні підходи.

Підготовчо-організаційний етап. Під час організації будь-якого виховного заходу, треба чітко визначити його тему, мету та завдання.

Завдання педагога-організатора на етапі визначення мети – врахувати соціальну ситуацію, підпорядкувати свою виховну діяльність домінуючій меті, встановити діагноз рівня вихованості колективу та окремих його членів, а потім вже здійснити детальний аналіз рівня підготовки вихованців до сприйняття тієї системи впливу, що передбачається в майбутньому виховному заході.

На етапі підготовки перед педагогом постає важливе завдання – разом з вихованцями детально визначити напрями діяльності, розподілити обов'язки між учасниками, визначивши не лише те, що повинно бути зроблено, але й як це повинно бути зроблено. Відомо: самому щось зробити легше і швидше, ніж навчити цього інших. Але функція педагога в тому й полягає, щоб організувати роботу вихованців. Тому виховні заходи плануються, готуються і проводяться самими дітьми під керівництвом вожатого.

Від якості планування і організації залежить виконання виховної справи, тому педагогу, щоб не зійти з визначеного курсу в досягненні мети,

необхідно навчитися відрізняти головне від другорядного, щоб деталі і дрібниці не відібрали основні сили і час.

Планування буде успішним, якщо педагог-організатор дотримуватиметься таких рекомендацій:

1. Необхідно враховувати вікові та індивідуальні особливості вихованців, рівень їхньої підготовки. Надзвичайна складність виховних справ перетворює їх у формальний, нудний захід.

2. Виховний захід – заняття колективне. Планування повинно мати колективний характер.

3. Познайомтесь з методами сітьового планування. Навчіть вихованців користуватись ними. Тільки при чіткій організації весь комплекс – вихователі, вихованці, засоби – можуть утворювати певний життєдіяльний процес.

Участь в організації виховного заходу сприяє вихованню важливих якостей особистості: цілеспрямованість, відповідальність, вміння доводити розпочату справу до кінця, дисциплінованість.

На цьому етапі можна дати наступні рекомендації:

1. Чітко визначити права і обов'язки кожного, хто бере участь в організації виховних справ. Влада мусить бути зосереджена в руках одного керівника.

2. Кожному учаснику справи відведіть одну функцію, яка найбільше відповідає його можливостям і бажанням. Не нав'язуйте доручень. Наголошуйте, що участь у справі добровільна.

3. Враховуйте той факт, що діти не мають навичок організації. Те, що для педагога зрозуміло і легко, для вихованця зовсім не просто. Підтримуйте впевненість вихованців в успіху, вселяйте надію на позитивний результат.

Під час підготовки до виховного заходу, в залежності від характеру роботи, необхідний різний час. Так, багато часу потрібно для написання сценарію і режисура свята, проведення репетицій, виготовлення костюмів, виготовлення запрошень, плакатів, оформлення місця проведення заходу, відповідно до його змісту, запис фонограм, пошук і розподіл реквізиту.

Крім того, важливим є розподіл завдань між дітьми, адже у кожної дитини, що бере участь у заході, є своя роль (чи своя діяльність). Ці ролі щодо підготовки виховного заходу можна визначити для дітей так:

– учасник (виконує конкретні завдання: вивчає роль і грає її, відповідає на запитання вікторини, готує реквізит, домовляється з конкретною людиною про приміщення тощо);

– генератор ідей (висуває, пропонує ідеї, але не обов'язково їх реалізує);

– організатор (людина, здатна повністю організувати справу, тобто, визначити і сформулювати її завдання: підготовка оформлення, репетиції, домовленості і т.д.).

– учасник-організатор (людина, яка хоче виконувати деякі завдання сама, але може і організувати діяльність інших). []

Як правило, до проведення виховного заходу вже має бути складений його сценарій й методична розробка.

Всі перелічені пункти є необхідними для визначення змісту заходу, його доцільності, ретельної підготовки. Вони дозволяють організатору заходу з'ясувати необхідні засоби, методи, прийоми виховного впливу.

Таким чином, бачимо, що велика кількість виховних завдань вирішується на підготовчо-організаційному етапі, тому при розгляді творчої справи варто особливу увагу надавати процесу її підготовки й організації. Нерідко, навіть за умови доброї підготовки і організації зовнішній результат не відповідає задуманому. Проте, це не означає, що поставлені виховні завдання не виконані. Навпаки, подібна ситуація дає можливість педагогу, вихователю розвивати аналітичні здібностей дітей, допомагає осмислити те, що сталося, проаналізувати недоліки і зробити висновки на майбутнє.

Варто пам'ятати, що головним педагогічним результатом є процес підготовки і організації справи, а не її зовнішній результат.

Етап проведення заходу. Під час проведення виховних заходів педагог повинен займати правильну позицію: не сковувати дітей своєю присутністю, не заважати їм вільно висловлювати свої думки і почуття. Але, разом з тим, уважно стежити за розвитком подій, запобігати тому, щоб вони набули небажаного спрямування і вийшли з-під контролю.

Досить делікатне питання – коли і як коригувати неправильні дії, перенести розгляд на пізніше чи робити зауваження негайно? З позиції загальної теорії управління питання вирішується однозначно – допущена помилка повинна бути виправлена негайно, щоб не допускати її закріплення. Аналіз допущених помилок необхідно здійснювати відразу після закінчення виховного заходу, поки свіжі в пам'яті недавні події, але в деяких випадках його варто перенести на пізніше.

Непомітно для дітей фіксуйте все, що відбувається. На випадкові відхилення, затримки реагуйте спокійно, стримано. Пам'ятайте, що реальне життя не можна вкласти в плани, потрібно бути постійно готовим до несподіванок. У випадках відхилення від запланованого реагувати спокійно, стримано.

Основні вимоги до проведення виховного заходу:

1. Чітка назва заходу та розуміння педагогом його мети.
2. Планування основних етапів заходу та визначення завдань кожного з них.
3. Організація підготовки заходу у відповідності до поставленої мети.
4. Визначення оптимального змісту заходу.
5. Вибір найбільш раціональних методів і прийомів виховного впливу на учнів на кожному етапі заходу.
6. Чіткість виховного заходу, оптимальний його темп.
7. Різноманітність і творчий характер діяльності учнів.
8. Психологічна обстановка:
  - поведінка дітей, їх активність, зацікавленість, ставлення до заходу;

– поведінка педагога, його тон, педагогічний такт, повага до самостійності думок, пропозицій, рішень учасників.

10. Доцільність обраної теми і форм роботи.

На *завершальному етапі* виховного заходу підводять підсумки. Це може бути колективне обговорення або індивідуальний педагогічний аналіз. Мета – розкрити причини успіхів і невдач.

Аналіз підсумків заходу варто проводити систематично, тому, що тільки спираючись на досягнуте можна успішно рухатися вперед, закріплювати краще, позбутися недоліків. Такий аналіз підсумків має дві основні функції – організуючу й виховну: регулярний аналіз сприяє кращій організації роботи, спонукає більш серйозно ставитися до дорученої справи, оскільки його підсумки й результат не залишаються непоміченими, а піддаються оцінці, аналіз – також і гарна школа виховання спостережливості, самокритичності, вимогливості, формування суспільної думки, правильного ставлення до критики, підвищення педагогічної майстерності.

Аналізуючи виховний захід, треба, насамперед, фіксувати позитивні результати, вказувати ті прийоми, умови, методи, які привели до успіху, з'ясувати причини невдач. Кваліфіковане підведення підсумків створює умови для обґрунтованого планування й поліпшення якості всієї виховної роботи надалі.

Судити про якість виховного заходу можна й за реакцією дітей. Їхня увага, емоційний настрій, інтерес до того, що відбувається, активність або, навпаки, байдужність говорять відразу багато про що. Більш віддалені в часі спостереження за поведінкою вихованців, бесіди з ними, анкетування дозволяють глибше оцінити ефективність проробленої роботи.

Список використаних джерел:

1. Гончарова Т. В. Організація і проведення колективної творчої справи / Т. В. Гончарова, Н. Я. Олійник // Позакласний час. – 2004. – Травень. – № 9–10. – С. 45–47.